

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI
VAZIRLIGI**

**AJINIYOZ NOMIDAGI
NUKUS DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor

M. Ibragimov
“ ” 2025-yil

HOZIRGI O‘ZBEK ADABIY TILI

FANI BO‘YICHA

SILLABUS

**Kunduzgi ta’lim shakli uchun
(1-kurs)**

Bilim sohasi: 100000 – Gumanitar
Ta’lim sohasi: 140000 – Pedagogika
Ta’lim yo‘nalishi: 60110700 – O‘zbek tili va adabiyoti

Nukus – 2025

Modul / FAN SILLABUSI
 Filologiya tillar fakulteti
 60110700 – O‘zbek tili va adabiyoti ta’lim yo‘nalishi

Fan nomi:	Hozirgi o‘zbek adabiy tili
Fani	Majburiy
Fan kodi:	HO‘AT1204
Semestr	II
Ta’lim shakli:	Kunduzgi
Mashg‘ulotlar shakli va semestrga ajratilgan soatlar	150
Ma’ruza	20
Amaliy mashg‘uloti	26
Laboratoriya mashg‘uloti	-
Seminar mashg‘uloti	14
Mustaqil ta’lim	90
Kredit miqdori:	5
Baholash shakli:	Imtihon
Fan tili:	O‘zbek
Fan maqsadi (FM)	
FM1	Fanni o‘qitishdan maqsad – talabalarni hozirgi o‘zbek adabiy tilining nazariy masalalari (tushunchalar, nazariyalar va ularning isboti, sohaning amaliy masalalarini yechish usullar va boshqalar) bilan tanishtirishdan iborat. Ayni paytda u talabalarni shu sohada mantiqiy fikrlashga, ilmiy xulosa chiqarishga, adabiy tilning nazariy va amaliy muammolarini hal etish ko‘nikmalarini shakllantirishga xizmat qiladi.
Fanni o‘zlashtirish uchun zarur boshlang‘ich bilimlar	
1.	Hozirgi o‘zbek adabiy tili HO‘AT1204
Ta’lim natijalari (TN)	
	<i>Bilimlar jixatidan:</i>
TN1	“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” ning fan sifatidagi o‘rni, uning umumxalq tili bilan aloqasi, rivojlanish va qo‘llanilish tamoyillari haqida tushunchaga ega bo‘lishi;

TN2	Adabiy tilning o'ziga xos me'yorlarini anglash uni shevadan farqlay olish ko'nikmalariga ega bo'lishi;
TN3	Adabiy tilning ijtimoiy mohiyatini tushuntira bilish, fonetika adabiy talaffuzini shakllantirish omili ekanligini aniqlash, til va nutqni, tovush va fonemani farqlash, talaffuz va imlodagi munosabat va ziddiyatlarni farqlash malakalariga ega bo'lishi kerak;
Ko'nikmalar jihatidan:	
TN5	Talabalarga hozirgi o'zbek adabiy tili fanining ahamiyati
TN6	O'zbek tili fonetikasi, fonologiyasi, grafika, orfografiyasi va orfoepiyasi, morfologiyasi, sintaksisi, punktuatsiyasi va uslubiyatining nazariy asoslariga oid bilim va tushunchalar berish
TN7	Adabiy tilning shevalarga munosabati, o'zlashtirilgan nazariy bilimlarini amaliyotda qo'llay olishga o'rgatish va natijada talabalarda o'zbek adabiy tilining asoslari va og'zaki adabiy tilning yozma adabiy nutq me'yorlariga munosabati kabilarni bilish
TN8	Grammatik qoidalarga tayanib, o'z fikrini hayotiy misollar orqali asoslash
Fan mazmuni	
Mashg'ulotlar shakli: Ma'ruza (M)	
M1	"Hozirgi o'zbek adabiy tili" fanining predmeti, maqsad va vazifalari
M2	Fonetika haqida ma'lumot. Fonetika va uning turlari.
M3	Fonetika va fonologiya ¹ .
M4	Fonema ottenkalari va ularning turlari.
M5	Hozirgi o'zbek adabiy tilida unlilar va undoshlar
M6	Fonetik aspektlar
M7	Fonetik o'zgarishlar
M8	Grafika ²
M9	Orfografiya ³ . Orfografiya prinsplari.
M10	Orfoepiya.
Mashg'ulotlar shakli: Seminar mashg'ulot (S)	
S1	Orfografiya va AKT
S2	Grafika va kompyuter dasturlari
S3	Orfoepiya qoidalari va adabiy talaffuzning bugungi holati
S4	Talaffuzning imloga ta'sirlari

¹ Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

² Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

³ Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

S5	Talaffuz va ohangning nutqdagi o‘rni	
S6	O‘zlashma so‘zlar talaffuzi	
S7	Nutq organlari va ularning vazifalari.	
Mashg‘ulotlar shakli: Amaliy mashg‘ulot (A)		
A1	Adabiy til – madaniy til	
A2	Adabiy tilning shakllari	
A3	Adabiy tilni rivojlantiruvchi omillar	
A4	Til va nutq	
A5	Adabiy til va shevalar	
A6	Tovush va fonema	
A7	Unlilar tasnifi va tavsifi	
A8	Undoshlar tasnifi va tavsifi	
A9	Fonetik o‘zgarishlar	
A10	Bo‘g‘in va urg‘uning ahamiyati	
A11	Yozuv tarixi va uning ahamiyati	
A12	Hozirgi o‘zbek grafikasi	
A13	Imlo qoidalari va u bilan bog‘liq muammolar	
Mustaqil ta’lim (MT)		
1	Hozirgi o‘zbek adabiy tilining tarixiy ildizlari.	18
2	Milliy til va adabiy til	18
3	Undosh fonemalarning paradigmatic munosabati	18
4	Undosh tovushlarning sintagmatik munosabati	18
5	“Hozirgi o‘zbek adabiy tili” fani darslik va o‘quv qo‘llanmalarining qiyosiy tahlili.	18
Asosiy adabiyotlar		
1	Sayfullayeva R.R., Mengliyev B.R, Raupova L.R., Qurbonova M.M., Abuzalova M.K, Yuldoshev D.N., Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Darslik. – Toshkent, Zebo-print; 2021 – 549 b.	
2	Jamolxonov H.A. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Darslik. – Toshkent, 2020.	
Qo‘shimcha adabiyotlar		
1	Qurbonova M.M. Hozirgi zamon o‘zbek tili (soda gap sintaksisi uchun materiallar) – Toshkent, O‘zMU, 2002	
2	Qurbonova M., Sayfullayeva R., Boqiyeva N., Mengliyev B. O‘zbek tilining structural sintaksisi. – Toshkent, O‘zMU, 2004	
3	Mirtojiyev M.M. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. 1-jild – Toshkent, O‘zMU, 2004	
4	Mirtojiyev M., Muhamedova S. O‘zbek tilida so‘z valentliklari (monografiya). – T., 2014	
5	Qilichov Ye. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. Ma’ruza matnlari. To‘ldirilgan 2 - nashri. – Buxoro: “Buxoro universiteti”, 2001.	

6	Nurmonov A. O‘zbek tilshunosligi tarixi. O‘quv qo‘llanma T.: O‘zbekiston, 2002
7	Nurmonov A. O‘zbek tilining nazariy grammatikasi. Morfologiya
8	Hojiyev A. Tilshunoslik terminlarining izohli lug‘ati. – T., 2002
9	Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o‘zbek tili (darslik). –T., 2006
10	Ferdinand de Saussure . Course in General Linguistics. –Nyu York Citiy, Kolumbia Universiteti Press, 2001
11	Andrev Radford, Martin Atkinson, David Britain, Harald Clahsen, Andrev Spencer. Linguistics. An introduction. –Nyu York, Kambridj Univer. Press, 2009. – 447 p
O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni	
12.	O‘zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo‘yicha harakatlar strategiyasi to‘g‘risida. (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to‘plami, 2017-y, 6-son, 70-modda)
13	O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 6-noyabrdagi “O‘zbekistonning yangi taraqqiyot davrida ta’lim-tarbiya va ilm-fan sohalarini rivojlantirish chora tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-6108-son Farmoni.
Axborot manbalari	
1	http://www.uzedu.uz
2.	http://www.gov.uz
3.	www.pedagog.uz
4.	www.apkoro.ru/content/view
5.	www.prometeus.nsc.ru/contens/books/slasten
6.	www.relarn.ru/conf/conf2007
7	http://vilenin.narod.ru/Mm/Books/
8	http://www.allmath.ru/
9	http://www.ziyonet.uz/

Talabanning fan bo‘yicha o‘zlashtirish ko‘rsatkichini nazorat qilishda quyidagi mezonlar tavsiya etiladi:

TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Baholash tartibi o‘z ichiga nazoratlar turini (oraliq, joriy va yakuniy) qamrab oladi. Talabanning o‘zlashtirish darajasi quyidagi yo‘l bilan baholanadi:

Darajasi	Ballar (foiz)	Reyting	
A+	95 - 100 ball	4.5	A‘LO
A	90 - 94 ball	4.0	
B+	85 - 89 ball	3.5	JUDA YAXSHI
B	80 - 84 ball	3.0	
C+	75 - 79 ball	2.5	YAXSHI
C	70 - 74 ball	2.0	
D+	65 - 69 ball	1.5	SHARTLI O‘TDI
D	60 - 64 ball	1.0	

F	59 ball va undan past	0.0	O‘TMADI
---	-----------------------	-----	---------

Ballar taqimoti:

Oraliq nazorat - 30 ball.
 Joriy nazorat - 20 ball.
 Yakuniy nazorat - 50 ball.

Jami: 100 ball

TALABALARNING O‘ZLASHTIRISHINI BAHOLASH MEZONLARI

“A+”, “A”, “B+” baho: talaba materiallarni mustaqil ravishda tez o‘zlashtiradi; xatolarga yo‘l qo‘ymaydi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi.

“B”, “C+”, “C” baho: talaba materiallarni yaxshi o‘zlashtirgan, uni mantiqiy ifoda eta oladi; mashg‘ulotlarda faol ishtirok etadi; savollarga to‘liq va aniq javob beradi, biroq uncha jiddiy bo‘lmagan xatolarga yo‘l qo‘yadi.

“D+”, “D” baho: asosiy materiallarni biladi, biroq aniq ifoda etishga qiynaladi; savollarga javob berishda aniqlik va to‘liqlik yetishmaydi; materiallarni taqdim etishda ayrim xatoliklarga yo‘l qo‘yadi; kommunikatsiya jarayonida qiyinchilik sezadi.

“F” (o‘tmadi) baho: materiallarni o‘zlashtirmagan; savollarga javob bera olmaydi; mashg‘ulotlarda ishtirok etmaydi.

Talabalarni baholashda quyidagilar hisobga olinadi:

- mashg‘ulotlardagi ishtiroki (davomat);
- mashg‘ulotlardagi faollik va ijodkorlik;
- asosiy va qo‘shimcha o‘quv materiallarini o‘zlashtirish;
- mustaqil ta‘lim bo‘yicha topshiriqlarni o‘z vaqtida bajarish;
- nazoratning barcha turlarini o‘z vaqtida bajarish.

AKADEMIK VA ETIK TALABLAR:

Nazorat topshiriqlarini bajarishda ko‘chirmakashlikka (plagiat) yo‘l qo‘yilmaydi.

Test, o‘quv loyihalari, mustaqil ishlar, oraliq, joriy, yakuniy nazorat topshiriqlarini boshqa shaxslardan ko‘chirib olinishiga yo‘l qo‘yilmaydi, boshqa talabaning o‘rniga imtihon topshirish ta‘qiqlanadi.

Kurs bo‘yicha har qanday nazorat topshirig‘ini soxtalashtirgan talaba „fanni o‘zlashtirmagan“ („F“) hisoblanadi.

Mashg‘ulotlar paytida mobil aloqa va boshqa elektron qurilmalardan foydalanishga yo‘l qo‘yilmaydi.

Mashg‘ulotlar paytida auditoriyada (virtual auditoriyada) belgilangan talablarga zid harakatlar qilish mumkin emas.

Boshqalar va turli fikrlarga tolerant munosabatda bo‘lish talab etiladi.

Kontakt soatlari*: mustaqil ta‘lim topshiriqlarini bajarish, ularni taqdim etish, zarur ma‘lumotlar va turli materiallar bo‘yicha savollarga quyidagi grafik asosida o‘qituvchiga murojaat qilishingiz mumkin:

№	Kun	Vaqt	Xona
1.	Payshanba	14.00 – 15.00	307-320

Fan o'qituvchisi to'g'risida ma'lumot

Muallif:	Gulmurza Qurbaniyazov, Filologiya fanlari doktori (DSc), professor
E-mail:	xaytbayev_oybek@mail.ru
Tashkilot:	Ajiniyoz nomidagi Nukus davlat pedagogika instituti, "O'zbek tili" kafedrası
Taqrizchilar:	Pedagogika fanlari nomzodi, dotsent Sh.Bo'ranova Filologiya fanlari nomzodi, dotsent M.Xudayarova

Mazkur Sillabus Nukus DPI O'quv-uslubiy Kengashining 2025-yil "____" dagi ____-sonli yig'ilish bayoni bilan tasdiqlangan.

Mazkur Sillabus "O'zbek tili" kafedrasining 2025-yil "27.05" dagi 1-sonli yig'ilish bayoni bilan ma'qullangan.

O'quv-uslubiy boshqarma boshlig'i

Fakultet dekani

Kafedra mudiri

Tuzuvchi

A.Abdiev

G.Bekmuratova

Sh.Bo'ranova

G.Qurbaniyazov